

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 „ 20 „ „ „
za čet. „ 1 „ 75 „ „ „

po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 „ 60 „ „ „
za čet. „ 2 „ 5 „ „ „

Rokopisi se ne vračujejo.

NAPREJ.

Za navadno dvestopno
vrsto se plačuje:
5 kr., ktera se enkrat,
8 „ „ dvakrat,
10 „ „ trikrat
natise, veče črke pla-
čujejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti
kolek (štempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem
trgu hišna št. 15.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

Št. 76.

Ta list izhaja vsak torek in petek.

Tečaj I.

Oznanilo.

Ker bode tretja četrt leta kmalo pri kraju, vabimo čestite bralce, ki so naročeni bili samo do tega časa, naj se blagovolijo dalje naročiti, in naročnino poslati vsaj do 26. dneva t. m., da se naročniki laže denó v red, in da potem ne bode kacih pomot na pošti.

„Naprej“ veljá za Ljubljano:

za $\frac{1}{4}$ leta 1 gld. 75 kr.

po pošti:

za $\frac{1}{4}$ leta 2 gld. 5 kr.

Vredništvo.

Česa potrebuje slovansko slovstvo.

V zadnjih letih so jeli Slovani menj izvrstnega pisati nego poprej. Temu se pa ne more čuditi nihče, komur so znane vse njihove politične zadeve, ki so tega krive. V Avstrii se borimo za narodno in politično ravnopravnost, in ta boj sam jemlje v službo vse duševne moči avstrijskih Slovanov; v Srbii so homatije s Turki; na Ruskem in Poljskem pa rusko-poljski boj, ki tudi ustavlja slovstvo: povsod so take okolnosti, ki zavirajo slovstvo, in — da bi tako ne — povsod je malo upanja, da bi se te stvari kmalo predrugačile in poboljšale. Zdaj je tedaj za nekoliko časa pokoj, ki nas vabi, naj premišljamo to, kar se je uže storilo do zdaj, in kar bi želeli, naj bi se dovršilo prihodnjič. Ta pokoj nam bodi v to rabo, da ob kratkem povémo svoje misli o nekterih rečéh, ki so potrebne slovanskej literaturi. — Dan denes ni treba več dokazovanja, da je tudi Slovanom slovstva uže treba; ali kako pa ustrezamo tej potrebi? Učenost in pisateljstvo pri nas nimati še svojega stanú; samo časnikarji med nami živé od peresa; drugi pisatelji pa morajo vsi imeti še kak drug posel, ki jim daje kruh, in s pisanjem se pečajo le, kadar nimajo drugega dela. Ta okolnost daje poseben značaj našemu pisateljstvu, ki se rodi samo tedaj, kadar pisatelj nima drugega opravka. Slovanski mladenec gre za pravoslovca, za zdravnika, za bogoslovca in zadnja leta v Avstrii tudi za jezikoslovca. Kar se nauči, to mu potlej daje kruh. To učenje pa sploh potrebuje toliko časa, da se poleg svojih reči more še s čim drugim pečati samo tisti, ki ves hrepení po znanji, in ki je posebno priden. Učilništvo se je v zadnjih desetih

letih zboljšalo po vseh slovanskih zemljah; vendar je pa resnica, dan denes vsacemu znana, da više učilnice še zdaj niso prav take, kakoršne bi morale biti. Slovanje, katerim „horae subsecivae“*) rabijo, da se v njih pečajo z literaturo, vidimo, da so po navadi možje, ki svoje tovarše presežajo s kako véčo duševno lastnostjo; ali njihovemu delanju dela ogrado izobraženost, ktero imajo. To ogrado dosti laže predere francozki ali nemški pisatelj nego Slovan, kateri mora znati vse to, kar Nemeec in Francoz in poleg tega pa še mnogo drugega, česar se ne more naučiti v nobeni učilnici, v nobenem vseučilišči. Znati mora namreč zgodovino, jezik in slovstvo vseh Slovanov, ker vseh teh vednosti potrebuje. Zla navada pa je slovanskim pisateljem, da so dovoljni, ako vsega tega znajo samo toliko, kolikor se tiče njihovega domačega rodú in narečja; le malo jih je, katerim bi te reči bile korenito znane, kar se tiče vseh Slovanov. Slovanski pisatelj ima torej tako težko nalogo, da je dosti srčnosti treba tistemu, kdor se je loti. Po pravici od njega zahtevamo, da mora korenito znati jezik in slovstvo vsaj enega vélicih narodov, na ktere se opira zapadna izobraženost. Pri nas hodi v tem oziru najbolj na vrsto francozki in nemški jezik in njuno slovstvo: koliko pa je časa treba, predno človek vse to dobro zna! Ali vendar tudi še to ni zadosti; kdor zajemlje samo iz enega duševnega studenca, tak potem lahko véga samo na eno stran; slovensko bitje pa je zapadnemu čisto nasprotno. Pač imamo vez, ktera vse to lahko poravná; ali koliko pa je taci, ki imajo čas in veselje, da bi šli v ta rudnik po zaklade? Na misli nam je namreč klásično slovstvo starih časov. Kar se ga naučimo po učilnicah in vseučilišéh, to še ni dovolj; to je še le sam pripomoček, s katerim se ga potem še le sami zarés jamemo učiti. Prav to slovstvo je najpotrebnejše slovenskemu pisatelju, kateri bi rad pospešil narodni razvoj. Ako stare pisatelje bereš v nemške ali francozke prestavi, ne bereš izvirnih pisateljev, temuč samo take, kakor so prenašeni prišli iz rok narodne omike nemškega in francozkega ljudstva. Kdor bi torej hotel, naj se od teh narodov učimo, kakošni so bili stari klasiki, ta ne zahteva drugega, nego to, kar bi radi imeli tisti svétovni omikonosci, ki bi izobraženost k Slovanom radi prinesli, kakor nosi kramar blago v koši. Nam je tedaj treba, da se vrnemo do prvotne oblike; da se lotimo tistega dela, ktero so uže z največim vspehom zarés dovršili grmanski in latinski narodje v svojej novej omiki. In kakor so ti narodje pri tem poslu začenjali pri naravi in bitji svoje narodnosti, tako morajo tudi Slovani delati, ako neté imeti slepega posnemanja, ktero ne obrodi nikakoršnega vspeha. To pa ni ljudstvu izročeno, temuč slovstvu. Ta velika korist pa nam je pri tem delu, da nam ne bode treba začenjati „ab ovo Ledae,“ ker nam bode

*) Ure, v katerih je uže opravljen vsakdanji posel.

zakon to, kar je pred nami storil zapad, in to nas bode tudi moglo in moralo varovati zahodkov, katerih se nikakor ogniti ne morejo tisti, ki so morali še le cesto krčiti. Toda vendar pa tudi nam še vedno ostaja dosti dela, in sicer težkega, resnega dela, katero zahteva cele moze. Ali to ne sme ostrasiti srca, katero hrepeni po zvršetku. V posameznostih ima sicer arsko pleme raznosti; v bistvu pa je vendar le vedno isto, in tudi nimamo vzroka soditi, da bi Slovanje ne mogli storiti tega, kar so storili Germanci in Romanci. „Introite ergo, atque hic dii sunt,“ kličemo tistim, ki si prizadevajo. Pridite k rimskim in grškim starinam, vglobajte se v njih vedno pripravljene zaklade, in iščite, kar najbolj koristi našemu narodu v njegovem duševnem življenji. Kakor je Rimljan djaj svojim rojakom, pravimo tudi mi vam: „vos exemplaria graeca nocturna versate manu, versate diurna,“ učite se namreč grške poezije, zgodovine in modroslovja; predstavljajte te vednosti v svoj materni jezik podajajte jih svojim rojakom; odprite jim duri do znanja lepega, v sebi dovršenega uljudnega življenja, in koristili mu boste več nego z lastnimi izvirnimi spisi, za katere je le malo izvoljenih zadosti sposobnih. Ali tega pa nismo rekli, da zahtevamo, naj bi nihče ne pisal nič izvirnega ali prestavljal iz novejšega slovstva, ki ima enóliko pravico posebno v pesništvu. Če pa v imenikih slovanskih knjig beremo zapisane prestave tujih romanov srednje vrednosti in slabih začetnih nauk uljudnega ali djanskega vedstva, ko imajo drugi narodje vendar zaklade prve vrste o tej stvari — potem nas grabi kaj grenek čut, zakaj zapravljamo čas, delo in novce, ki imajo nam obilo več vrednosti nego kateremu koli evropskemu narodu. Enaka se nam godi pri mnogih izvirnih delih. Kdor jih bere, mora se opomniti šaljivih besed cesarja Jožefa II., ki je nekaj pesniki pisal:

„Meine liebe Kemeter,
Mach' sie lieber hemeter.“

Tudi mi bi te besede radi povedali marsikteremu pisatelju, kateri, ako se uže ne more ubraniti pisanja in tiskanja, naj bi raji prestavljal stare klasične in izvrstne tuje ali še raji pa slovanske spise, da bi na svetlo ne izpravljal izvirnih porodov srednje vrednosti — sit venia verbo — s kterimi nikomur ne koristi, sebi pa dela kvaro, ker mora slovanski pisatelj sam zalagati svoje knjige. Kakošno vrednost imajo narodnemu slovstvu prestave klasičnih del tujih pisateljev, to najbolj priča nemško slovstvo, ki se lahko hvali, da Nemeč, ki zna samo svoj materni jezik, z njegovo pomočjo lahko zvé, kako so živeli in pisali vsi razni časi in vsi narodje (razun Slovanov). Uže davno bode pozabljeno, kaj so izvirnega pisali Voss, Avgust in Miroslav Schlegel, Tieck in Gries; njihove prestave, katerih še ni dosegel in sem tertje celo doseči ne more nihče, pa bodo brane in čudili se jim bodo ljudje, dokler bodo umeli nemški književni jezik. Tej slovstveni delavnosti se pa smé najmenj umikati, najmenj jo smé zaničevati slovanski pisatelj, ker naše slovstvo se more in tudi mora izobraževati in razvijati s pomočjo tujega, in gotovo je ugodno in veselo videti, kako se začenjajo posebno pri Čehih in Rusih možje visocih darov in bogatega znanja z ljubeznijo pečati s tem delom, da stare in tudi nove klasične pisatelje prestavljajo v svoj materni jezik. Végasto naše slovstvo gotovo ne bode za to, ampak ta mér ga bode še le posebno varovala, da ne bode moglo biti végasto. (Konce prih.)

Dopisi.

Iz Rádolice 17. septembra. M. O. — Zdaj sem jo še le zadel zdaj! V Laščah nikdar ni bilo zarad mojih dopisov ta-

cega šuma, kakoršen je v Rádolici. Ko so zvedeli, kaj piše „Naprej,“ ki ga vendar le tudi imajo, urno ga je prebiralo vse: staro in mlado, malo in veliko, možje in žene, hlapci in dekle, samo Šander je poslušal, ker brati ne zná, pa se je vendar le nemški učil v Kótaričah na Koroškem. Od hiše do hiše so nosili časnik, in hitro se je k Lectarju stekel zbor. Čudno je, da niso celo v plat zvoná bili. Nekteri med ljudmi so se smejali; drugi so bili pa jako jezni. Nekaj posebno srditih je reklo, da bi svoj „zohen“ bili raji prodali tako, da bi ne imeli od „gšefta“ prav nič „gvinsta,“ samo da bi jih ne bili spravili v „cajtenže,“ ker so bili povsod in vselej „štantig“ za svoj „nacjon.“ Stare babe so jokale od straha, kakor bi hudi Turek oblégal Rádolico; psi so lajali, ker so slišali tak hrup; še suha Zgoša bi se bila rada napéla od jéze; srdito bi tudi bili gotovo majali z glavami stari hrastje na Oblej Gorici, ako bi jih ne bil Primož posekal; Drkovt, Vornež in Šander so pa plesali okoli grajščinskih lip od veselja, da so bili v „cajtengah,“ ker take česti se več niso nadjali na tem svetu. Najsmešnejše pa je bilo to, kako so uganjevali, kdo je pisal. Nekteri so rekli: Štekejev dolgin ima čas — on je! Drugi so trdili: popotni človek je pisal, saj smo ga videli, kako je vse ogledoval in ovpraševal po mestu: mlad je bil, srednje velikosti, v roci je nosil opaljeno grjačo, na glavi okrogel klobuček, kakor kakošen zvit osmošolec, malo grbasto se je držal, in če se ne motim, kosil je pa pri Šivcu. Mnogi pak so trdili, da so ga videli, ko se je po Dojnici metal proti Graceljnu, samo da ni bil srednje velikosti, ampak zelo majhen, star, šepast možiček, ki je debelo gledal, kakor žaba, pa dolgo, sivo brado je imel, culo je nesel, in zmirom je nekaj mrmral po poti. Tretji so celo rekli, da je vsa ta reč v Ljubljani skuhana; pa vendar sem bil M. O. v Rádolici, ko se je to godilo, in — hvala Bogu — mene pač ni sodil prav nihče razun mojega novega prijatelja A. G., ki mi je bil nesel pismo na pošto. Ker nikakor niso mogli zvedeti, kdo je vendar pisal, sklenejo, da bi se šlo v Bégunje vprašat očeta Paragrafa, kako bi jim svetoval on, ki od konca do kraja vé za vsako črto, kaj govore zakoni (postavbe.) — Ko može pridejo v Bégunje, veseli ugledajo očeta Paragrafa, ki je na pragu stal, in pa dvakrat jim je pomežknil. Precej mu začno vsi kmalo tožiti, kako in kaj. Oče Paragraf zopet malo pomežkne, pa jih pelje v gornjo hišo, da bi nihče ne mogel slišati pogovora. Tam jih posadi za mizo, razgrne pomežkan srenjski zakon, ter začne premetavati vse paragrafe od prvega do zadnjega; toda zastoni! Ni ga bilo med njimi tacega, da bi mogel povedati, kdo je skoval tisti hudobni dopis. Reče jim tedaj na zadnje: veste kaj? Odkrito moram povedati, da nisem tako učen, da bi mogel najti, kdo vam je to naredil. Ko bi šli v Bésnico, morda vam bi Tine razložil; pa tudi ne verujem, da bi Tine bil tako presukan. Torej se raji vrnite domú, pa domá vprašajte tistega, ki je uže čaralnice (coprnice) na razpotji videl, ko so opréšice pekle. On vam gotovo lahko pové, če le hoče. Kadar zasledite dopisnika, potem pa najmíte Udra, ki je dovolj močen in velik, naj ga po noči počaka na Mekiževem oglu, pa naj ga natepe. Može so šli veseli domú, ko so to slišali. — Za denes bodi toliko zadosti; drugoč morda kaj več, ako mi bode mogoče, kar pa ni gotovo, ker me po dnevi z lučjo iščejo po vseh kotih rádoliškega mesta.

Iz Štajerske. R. B. — IX. Črtice o Prekmurcih in njihovem govoru. — Glasje. V tem narečji se „u“ izgovarja in piše, kakor „ü,“ tudi časi kakor „i,“ na pr.: „tühinec“ = tujec, „ljidje,“ = ljudje, „Bogi“ nam. „Bogu“ (dajalnik), kakor pri vzhodnojužnih štajerskih Slovencih; Haložanje pa imajo dajalnik pri nekterih samostalnicah skoraj vselej s končnico: „ovi,“ na pr.: „krubovi zakuri; moževi

sem oponašala; celó: „zdenecovi, vetrovi.“ Ta končnica ni posebnost, ampak pravilo. Za staroslovanski α se navadno izréka „o“ ali „ou“, na pr.: „pljunovši, stanovši, moka in: mouka“ = trpenje, „vsamogouč, živouč“, enako tudi Haložan; vendar se moli: „muko je trpel“. Končni „l“ in „lj“ se izgovarjata kakor „o“, na pr.: „vzeo, krao, obe-seliteo“ = tolažnik; ta prememba je tudi na konci zlogov: „prišaoc“ nam.: prišlec. Namestu „ol“ (strsl. λ) govoré in pišó: „u“, na pr.: „dug, vucke“ nam.: „dolg, voleje;“ staroslovanski λ je „e“, ako ni na konci, na pr.: „čest, den;“ λ se v razmerniku: „v“ spreminja v: „u“, torej „vu zvezdaj;“ λ pak, če ni na konci besede, navadno izgovarjajo ka-kor „ej“, na pr.: „mejssec (rodiln. mejsseca), rejč, vrejmen (vreme).“ V začetku besede „j“ izrekajo kakor „g“, na pr.: „gečmen, gizditi, celó: gjunec“ nam.: „ječmen, je-zditi, junec“, tudi „bougši“ nam.: „boljši.“ Mi golčimo: „boljši“, ali: „djama“ nam.: „jama.“ Pri samostalniki in prilogih se namesti „h“ rabi na konci: „j“, ker se pa ne izgovarja pri nobenem prilogu, na pr.: „vu zvezdaj; tvoji si-nov;“ nam.: „v zvezdah; tvojih sinov;“ ali vendar se govori vselej: „vu sneh“ = v spanji. Dalje stoji „v“ nam.: „j“ (v instrumentalu) na pr.: „z dikov; med Rabov i Murov“ nam.: „z dikoj; med Raboj i Muroj.“ Izgovarja se „dj“ povsod, koder ima sedanja književna slovenščina „j“, na pr.: „rodjen osvobodjen“. Tudi je navadno „šteri“ nam.: „kteri“, po-tem: „ščem“ nam.: „hočem, hčem;“ namestu μ časi rabi „uj“, kakor nam Štajercem, na pr.: „vujska, mujvalnica“ t. j. „k višku, mivalnica“.

Važnejše dogodbe.

Ljubljana. Turška vlada je prosila naše vlade, naj bi jej za nekaj časa dala nekoliko živinozdravcev za Bosno in Hercegovino, da bi zdravili govejo kugo, in osnovali živino-zdravske učilnice. Vlada je vprašala tudi g. dr. Bleiweisa, ali bi hotel iti, česar pa dr. Bleiweis ni mogel pritrditi. Iz tega se pa očitno vidi, da se dr. Bleiweis slavnej vladi gotovo ne zdi tako nevaren panslavist, kakor nekterim, kajti sicer bi ga ne pošiljala v Bosno in Hercegovino, kjer pravijo, da je gnjezdo južnih panslavistov.

— Ljubljanska gimnazija se prične za 1864. leto 1. dan oktobra meseca s klicanjem sv. duha. Učenci, ki pridejo v 1. razred, naj se od 24. do 27. dneva t. m. z roditelji in s potrebnimi pismi oglasijo k voditelju, kjer morajo plačati 2 gld. 10 kr. a. vr. vpisnine. Za vsacega pol leta bode treba 9 gld. 45 kr. učnine plačevati.

— Na nižej realki se prične učenje tudi 1. oktobra. Novi učenci se morajo zglasiti od 25. do 29. dneva t. m., in plačati 2 gld. 10 kr. vpisnine in 35 kr. a. vr. priklade za knjižnico. Ponavljalna in popravljalna izpraševanja bodo 29. dan t. m. Kteri učenci so uže do zdaj hodili v nižjo realko, naj se zglasijo vsaj do 30. dné t. m.

— Normalka s pripravnico in z učilnico za petje se za-čne tudi 1. dan oktobra. Novi učenci naj se zglasijo tri dni poprej.

— Deželni zbor je sklenil, da bosta po sedaj zopet v bolnišči stanovala dva zdravnik druge vrste.

— V doždanjo sladkornico (cukerfabriko) morda pride fabrika, v kakoršnej se delajo smodke. G. župan Ambrož je namreč v srenjskem odboru nasvetoval, naj bi se Nj. veličanstvu podala prošnja, da se dovoli taka fabrika ljubljanske-mu mestu, in ta nasvet je bil odbor potrdil.

Kočevje. Goveja kuga še zdaj ni ustavljena.

Trst. Meksikansko poslanstvo pride 24. dan t. m. Pod Breg (Miramare) h g. nadvojvodi Ferdinandu Maksu, ki pra-vijo, da misli za gotovo vzeti meksikanski prestol.

Štajerska. Beremo, da se je tudi na Štajerskem okoli Ljubna prikazala goveja kuga.

Dunaj. 14. seja poslanske zbornice. 17. dan t. m. Prvo-sednik: dr. pl. Hasner; priministerskej mizi: Schmerling, Lasser, Mecsery in Hein. Poslušalcev je vse polno. Prvosednik oznani, da je 16. dan t. m. prišel ta-le telegram: „levovsko deželno sodstvo je 11. dan t. m. izpoznalo, da se je državni poslanec Rogav-ski najbrže vdeležil tacega početja, katero ima po §. 58. ka-zenskega zakona v sebi hudodelstvo vélicege izdajstva; torej naj bi se deželnemu sodstvu dovolilo, da bi Rogavski še ostal zaprt, in da bi se dalje preiskavala njegova reč. Pisma o tej stvari se kmalo pošljó na Dunaj.“ Prvosednik oznani dalje, da je bilo vprašano deželno sodstvo, kdaj pridejo ta pisma, in da je odgovorilo, da iz Levova denes odidejo jutraj po železnici. Potem nasvetuje prvosednik, naj zbornica naroči odboru, da se posvetuje, in potlej poroči, kaj bode mislil o tem, kakor se je tožba Rogavskega zdaj zasuknila. Poslanec dr. Zyblikievič pak je nasvetoval, naj se počaka, da pridejo pisma; za zdaj pa je važno, da zbornica iz pisem zvé, kako se je zaobrnila ta tožba, ker 28. dan avgusta meseca je le-vovsko deželno sodstvo prav ze trdno menilo, da bode Ro-gavski 5. septembra zasačen pri činu; 11. dan t. m. je dalje izpoznalo, da je kriv vélicege izdajstva, pa vendar ni prosilo zbornice, da bi Rogavski smel ostati zaprt, in da bi se njegova tožba smela preiskavati, česar prosi še le včerajšnji telegram, kteri naj bi se za zdaj še ne podajal odboru, dokler ni pisem iz Levova; za zdaj naj odbor le pové, kaj misli zarad teh pisem, kolikor jih je o tej stvari do zdaj imel pred se-boj. Nato je govoril poslanec dr. Waser, prvomestnik v od-boru zarad tožbe poslanca Rogavskega, rekoč, da odbor se je posvetoval na podlogi tega, kar je do zdaj vedel; da je telegram prvosednik še le včeraj oznanil odboru, ki je pa mislil da nima pravice posvetovati se tudi o tej stvari, in zato naj odloči zbornica, ali naj se poroči samo o tem, o čemur se je do zdaj posvetoval odbor, ali pa pozneje o vsem po-svetovanji. — Za njim je rekel dr. Demel, da kaže, kakor bi mislil telegram, da se je še le zdaj sešla zbornica, ki je pa vendar uže bila zbrana, ko so zaprli Rogavskega; torej naj odbor precej zdaj poroči o Rogavskem. Ta na-svet so jako podpirali posebno Poljaci. Posl. dr. Aichenegg pa je svetoval, naj se odborovo poročilo odloži, dokler ne bode mogel odbor tudi povedati, kaj se mu zdi o tej stvari, kakoršna se zdaj kaže. Ta nasvet je podpirala vzlasti mini-sterska stranka. Jako podpiran je bil tudi nasvet dr. Zybli-kieviča. Posl. dr. Berger je pa zahteval, naj odbor precej zbornici oznani svoje poročilo; sicer je pa hotel, naj bi se lo-čili te dvé vprašanji: 1) ali so Rogavskega zasačili pri činu? 2) ali naj se odobri, da sodstvo Rogavskega tira? Posl. dr. Mühlfeld je kratko govoril, naj odbor ne daje poročila precej na znanje. Pravosodni minister dr. Hein pravi, da zahteva dostojnost in čast slavne zbornice, da se levovsko deželno sodstvo posluša, predno bi se kaj sklenilo; torej naj obveljá nasvet poslanca Aichenegga. Ta je na to glasno podpiral svoj nasvet, rekoč, da je Galicija politično vznemirjena (oho! med Poljaki; govornik omolkne za nekaj minut), in ta nemir bi se pomnožil, ako bi sklenila zbornica, naj se Rogavski precej izpusti; zatorej treba počakati 24 ali 36 ur. Pravosodni mini-ster dr. Hein pravi potem, da se mora v imeni cesarske vlade usta-viti temu, da bi zbornica presojevala uradno početje kacega sodstva; naj se torej počakajo vzroki levovskega deželnega sodstva, potlej naj se sklene. Posl. Brosche se na ravnost

ustavi nasvetu poslanca Aichenegga, priporočaje, kar je Demel svetoval, rekoč, da se ne vé, doklej bi se levosko sodstvo mudilo, predno pošlje pisma; v tem času bi pa Rogavski bil zmirom zaprt. (Glasovi: prav dobro!) Pravosodni minister dr. Hein se potlej oglasi, da je Brosche zgrabil avstrijsko sodstvo, in stavil ga na sum (insinuir), kakor bi moglo po krivici koga držati v zaporu, kar ne ustreza dostojnosti te zbornice. (Glasno klicanje: oho! oho!) Pravosodni minister: prosim! — Dalje govoreč pravi, da mora braniti sodstev tacemu sumu. Posl. Brosche: ta sum gosp. pravosodnega ministra moram na ravnost zavrniti. (Dobro!) Pravosodni minister: zapisnik bode kazal, ali ima gosp. posl. Brosche pravico ali ne, to zavračati. Prvosednik dr. Hasner: menim, da je g. posl. Brosche govoril iz dobrega namena; torej nisem vedel, zakaj bi ga ustavljal. (Živo klicanje: dobro!) — Dr. Giskra se oglasi zoper nasvet poslanca Aichenegga, in ustavi se pravosodnemu ministru, da bi namreč zbornica ne mogla soditi, kdaj se skruni njena lastna pravica, po kateri se med sejami noben poslanec ne sme niti zapreti, niti tožiti; na konci še pristavi; da pravosodni minister ne sme svariti nobenega poslanca, ker ne more soditi on, temuč sam prvosednik, ali se je kak poslanec pregrešil zoper dostojnost slavne zbornice. (Viharno klicanje med poslanci in poslušalci: dobro!) Naposled je glasovanje potrdilo nasvet g. prvosednika, naj se namreč izročé telegram in pisma, ki imajo o Rogavskem še le priti zbornici v roke, tistemu odboru, ki je bil uže izvoljen za to reč. Nasvet g. posl. Aichenegga ni obveljal; nasvet g. posl. Demela pak se je prihranil za skrivno sejo. Na to so morali poslušalci ob treh četrtih na poldne iti iz zbornice, in skrivna seja se prične. — Ob polu treh oznanil prvosednik, da je skrivna seja sklenila, kar je bil nasvetoval posl. Demel, naj se namreč Rogavski precej izpusti iz ječe, kjer njegov zapor je zoper §. 2. poslanske svobode. Za Rogavskega so se potezali govorniki: Zyblikievič, Potocki, Demel, Schindler, Skene, Rechbauer, Herbst, Mühlfeld, Giskra; — da bi se ne izpustil iz zapora, pak so zahtevali: Weidele, Tinti in naš poslanec g. Brolich. — Potem so poljski poslanci precej po telegrafu oznanili Rogavskemu, kaj je sklenila zbornica, in tudi pravosodno ministerstvo je v Krakov poslalo naročilo, naj se poslanec Karl pl. Rogavski precej osvobodí ječe.

— Poslanec Rogavski je uže na Dunaji, toda 21. dan t. m. ga ni bilo v sejo, ki je bila zopet skrivna; prosil je namreč prvosednika, da bi mu dal 24 ur odloga. Dunajski listi pravijo, da zbornica sicer ni dovolila Rogavskega imeti v zaporu, da je pa vendar pritegnila, naj se začne preiskava.

— Nj. veličanstvo je potrdilo, da avstrijska vojska dobi nove telečake (tornistre.)

— Ni res, da bi Rechberg in Schmerling bila v tacih zadevah, da bi utegnil biti zaradi tega kak nov minister izvoljen; gotovo pa je, da grof Forgach odstopi.

— V Avstrii se od hiš plačuje 13,276.000 gld. davka, in sicer daje Dolénja Avstrija največ, t. j. 4,757.000 gld.: Češka in Ogerska dajeti vsaka skoraj po 2 milijona, Galicija 1 $\frac{1}{3}$ milijon; Štajerska, Primorska in Moravska dajó več nego po $\frac{1}{2}$ milijona, Gorénja Avstrija 390.000 gld. in Erdeljska 237.000 gld.; sicer pa ne pride na nobeno deželo nad 200.000 gld.; najmenj plačuje Salcburško t. j. 72.000 gld.

— „Ost und West“ v svojem zadnjem listu 15. dan t. m. oznanja, da bode to njegov zadnji list, ako ne dobi več podpore, nego do zdaj; ako pa dobi več podpore, bode izhajal vsak teden. Dr. Tkalcac je boritelj za našo svobodo, za katero je uže mnogo trpel; torej se nam čudno zdi, da Slovanje tako malo podpirajo njegov izvrstni časnik.

Trojedina kraljevina. 21. in 22. dan julija meseca t. l. je bil blizu Koprivnice ogrizel nekaj ljudi in živine volk, o katerem se je bilo uže tačas bati, da je stékel. In res po 52 dnevih se steklina pokaže pri necem biku, žrebetu in kobili, ktere je volk bil oklal. 8. dan t. m. je en človek umrl za to boleznijo, vsi drugi oklanci so pa tudi jako zboleli.

Galicija. 15. dan t. m. je bil zopet ustavljen list „Goniec“, ki izhaja v Levovu, in sicer zaradi necega telegrama. Beremo, da je 16. dan t. m. ta list nehal izhajati v zdanjej obliki, da pa sicer zopet hodi na svetlo drugačen, in tudi ne imenuje se več „Goniec“, ampak „Dziennik Narodny.“ 11. dan januarja meseca letošnjega leta je bil prvič prišel „Goniec“ na svet, imel je 1146 naročnikov, in do zdaj so ga bili uže nad 20krat ustavili. 18 tiskarnih tožeb ima; pa samo ena je še le dognana; obsojen je bil v njej vrednik Novakovski, naj bode zaprt mesec dni, ter izgubi naj 60 gld. pologa.

— Dr. Smolka je boljši, kar se tiče rane; ali sicer je pa čedalje otožnejši. Smolka neče več živeti.

— „Gazeta Narodova“ pravi, da je Galicija bila v začetku poljskega vpora sklenila, vesti se zmirom tako, da se nikakor celó zdeti ne bi moglo, kakor bi imala kake vladi sovražne misli, in ta časnik torej misli, da najbrže le po zmoti Rogavskega dolžé vélicega izdajstva.

Benečija. Družba nekterih obrtnikov pripravlja prošnjo, ktero misli državnemu zboru podati zoper nasvet, poslanca Skene-ja, po katerem bi po sedajne bilo v Avstrii nobene svobodne loke več.

Ruska. 18. dan t. m. se je pričel finski deželni zbor.

Poljska. „Czas“ hoče, naj vélike evropske države Poljsko pripoznajo, da je vojujoča stranka.

Francozka. Francozki časopisi niso nezadovoljni z ruskim odgovorom.

Pruska. Odgovor pruskega kralja tistim vladarjem, ki so bili podpisali, prenapredbo nemške zveze, neki da se ne ustavlja samo podpisu te prenapredbe, ampak tudi prenapredbi samej.

— V Lipsku in Berlinu so sklenile mestne oblasti, naj se bode slovesno obhajal petdesetletni spomin sloveče bitve pri Lipsku, v kateri je bil zmagán Napoleon I. 18. in 19. dan oktobra meseca 1813. leta. Povabljeni so, naj se vdeležijo te slovesnosti, vsa stolna mesta tistih avstrijskih pokrajin, ki so v nemškej zvezi.

— Sodba je nedolžne imenovala vseh tistih sedem vrednikov, ki so bili zatoženi, da so budili sovrašтво in zaničevanje, ker so se ustavljali novim naredbam zaradi tiskovine.

— Časniki pravijo, da se je pruski minister Bismark začel obračati uže k Angležem, da bi pomogli zopet Avstrijo spraviti s prusko vlado.

Danska. 17. dan t. m. je šel v Kopenhagenu novi grški kralj Juri na ladijo.

Listnica. Gosp. J. V. v Turjaku. Dobro vémo, da v Turjaku ni nobenega Starca, torej nam niste povedali svojega pravega imena; zato vam pa tudi ne moremo verjeti, kar ste nam pisali. — Gospod N. Ravnika v Z. Vašega povabila ne moremo priložiti, kjer nima niti kraja, kjer je nastiseno, niti tiskarjevega imena.

Loterija 19. septembra 1863.

Dunaj: 52, 75, 57, 12, 38.

Gradec: 86, 43, 27, 34, 63.

Dunaj 21. septembra. — Nadavek (agio) srebru 10.50.